

Rodoma versija 7 iš 7
21:44:06 Jan 22, 2012

Sąrašas Archyvas Pagalba

Nuorodos į kitus puslapius, įvedimo formos ir paieškos laukeliai gali neveikti. Url: http://www.culture.lt/imenas/?leid_id=3102&kas=straipsnis&st_id=9104 laikas: 21:44:06 Jan 22, 2012 [[Pašalinti](#)]

Literatūra ir Menas

Lietuvos rašytojų sąjungos savaitraštis
Literatūra ir menas

2006-06-30 nr. 310

[Spausdinti | Archyvas | Redakcija]

PIRMASIS

- Nikolajus Gumiliovas. KINIJA 128
- KRONIKA
- KITAME NUMERYJE

KULTŪROS ŽEMĖLAPIS

- KINO TEATRAI 1
- KONCERTAI
- PARODOS
- VAKARAI
- ĮVAIRŪS
- LR KULTŪROS LAIDOS

AKTUALIJOS

- Liudvikas Jakimavičius. ANTANO VAIČIULAIČIO ŠIMTMETIS ARSENALE 24
- Ričardas Šileika. PASIDARĘ NUOBODŽIAU, VISI SENSTAM PAGALIAU (VITALIJA BOGUTAITĖ), ARBA STRUKTŪRA YRA NEĮMANOMA BE ENERGIJOS (ALGIS MICKŪNAS) 17

POKALBIAI

- UŽ PAVELDĄ ATSAKINGA VALSTYBĖ

LITERATŪRA

- Laimutė Tidikytė. BŪTIES HARMONIJOS ILGESYS: ANTANUI VAIČIULAIČIUI 100 1

KNYGOS

- Aleksandra Fomina. MIRTIS, KAIP NESIBAIGIANTIS MONOLOGAS
- ORANŽINĖ PRINCESĖ 1
- GIRGŽDANTIS ŽVIRGŽDAS 1
- ŽUVIM IR LELIJOM 8
- NAUJOS KNYGOS

MUZIKA

- PEKKA HAKO: DUOKITE ERDVĖS RYŠKIOMS INDIVIDUALYBĖMS 15
- Asta Pakarklytė. ĮKALINTI PRAEITYJE 31

DAILĖ

- Lijana Šatavičiūtė. TRASA. MINTIES GREIČIU 1
- Jurgita

PARK@S

ALTERNATYVUS PILIETINIS UGDYMAS - MORALINEI REVOLIUCIJAI

Gintautas Mažeikis

[[skaityti komentarus](#)]

Akcija "Parduota". 2005 m. balandis. Iš *pro-testo* laboratorijų archyvo

Dažniausiai pilietiškumas siejamas su pagarba Konstitucijai, savarankiškais viešaisiais samprotavimais ir sprendimais, įstatymų laikymusi, paklusimu valdančiajam aparatui, dominuojančiai ideologijai ir to aparato manipuliacijoms. Kaip matome, pilietiškumo samprata gali būti išskleista ambivalentiškai, priklausomai nuo to, ar kalbame apie autonomišką politinės viešumos dalyvį, ar apie manipuliacijų rezultatą, klaidingo sąmoningumo puoselėtoją.

Politinė viešuma yra tie socialiniai, kultūriniai, sveikatos, socialinės rūpybos ir pan. dalykai, kuriuos turėtų laisvai spręsti kiekvienas sąmoningas žmogus. Be politinės viešumos, egzistuoja ir meninė viešuma, kuri politinius dalykus išviešina estetinėmis, nepriklausomomis formomis. Pagaliau egzistuoja dar ir milžiniškas privatusis sektorius, kuris aprėpia asmeninį gyvenimą ir privačios nuosavybės instituciją.

Disidentų, atsakingų, orių asmenų sprendimus lemia jų moralinė pozicija ir politiniai įsitikinimai. Atvirkščiai, propagandos ir viešųjų ryšių akcijų suformuoti subjektai bei demotyvuoti asmenys naikina viešojo sektoriaus skaidrumą ir atsakingumą. Manipuliacijų ir baimės sukurti viešosios sferos dalyviai mielai palaiko demoralizuotus politinius režimus. Daugeliui jų korupcijos santykiai, nuolatinis šališkumas, feodalinė ištikimybė yra svarbiausios politinio gyvenimo nuostatos. Toks tariamas, butaforinis pilietiškumas turi tendenciją reikštis Lietuvoje, o jo buvimą rodo gėdingi naujausios mūsų istorijos faktai. Pavyzdžiui, referendumas dėl stojimo į ES pavyko, tačiau jo sėkmę temdo manipuliacijos - "VP Market" skyre balsavusiems po alaus butelį už vieną centą. Prisimintinas ir visiškai neatsakingas ES Konstitucijos patvirtinimas LR Seime. Taip pat plačiai viešai nediskutavus mūsų kariai buvo išsiųsti į Iraką, tuo tarpu didžioji dalis ES šalių narių anksčiau ar vėliau atsakė tai daryti arba savo karius atšaukė.

Vidaus politikoje dar daugiau nerimą keliančių ženklų. Didžiausia problema: neskaidrios stambaus kapitalo, savivaldos administracijų ir politinių institucijų sąsajos, kurios griaua viešosios demokratinės savivaldos galimybę, o ciniškas žiniasklaidos, teismų papirkinėjimas, nesiskaitymas su pilietinių iniciatyvų grupėmis rodo vidinę politinės viešumos destrukciją. Orus, autonomiškas, kūrybingas, reikalaujantis asmeninės iniciatyvos individas bei jo palaikomi viešųjų reikalų sprendimai tampa beveik neįmanomi. Tai reiškia, kad ir pati demokratija Lietuvoje tampa vis labiau butaforinė, ydinga. Nuolat didėja "Rubicon" grupės, "VP Market", Rytų ir Vakarų skirstomųjų tinklų, PK "Orlean", "Dujotekanos" ir kitų stambių verslo korporacijų, centrų įtaka viešųjų erdvių situacijai ir viešųjų reikalų sprendimams Lietuvoje. Atitinkamai sparčiai plečiasi ir šių bei panašių institucijų įtaka politikams ir žiniasklaidai bei pastarųjų noras bet kokia kaina, pažeidžiant moralumo principus, pasipelninti privataus kapitalo sąskaita. Taip bendradarbiaujant politikams, verslininkams ir (kartais) žiniasklaidai, sukuriama uždari, parazitiniai, stipriai kriminalizuoti ratai, kurių egzistavimas guožuod eilinį pilietį. Šios problemos skatina diskutuoti apie alternatyvų pilietinį ugdymą ir jo pamokas, pastūmėja mąstyti apie moralinę revoliuciją Lietuvoje, kuri galėtų įveikti viešajam

Kultūros kalendorius
nuo 2012 m. Sausio

P A T K P Š S

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29				

		1	2	3	4
5	6	7	8	9	10
12	13	14	15	16	17
19	20	21	22	23	24
26	27	28	29	30	31

Nuorodos

Kultūros diskusijų
forumas,
Kultūros vartai,
Kultūros institucijos,
Meno galerijos,
Meno bankas

„DAILĖ“, „VILNIUS“,
„7 MENO DIENOS“,
„ŠIAURĖS ATĖNAI“,
„LITERATŪRA IR MENAS“,
„NEMUNAS“,
„UŽUPIO ŽURNALAS“

Lietuva internete

TOP_100

Ludavičienė. SAMUOLIS. BANDYMAS ATSAKYTI Į KLAUSIMUS?	2
TEATRAS	
• Ridas Viskauskas. UŽTENOS KRAŠTE IŠKILIŲ TEATRO MENININKŲ ATSIVĖRIMAI	
POEZIJA	
• EVALDAS IGNATAVIČIUS	15
PROZA	
• Laima Petrauskienė. TRANZUOJANT	54
VERTIMAI	
• ROBERT BRINGHURST	1
AKTYVIOS JUNGTYS	
• Linas Kranauskas. POPSAS, APSIMETANTIS UNDERGROUNDU	21
MENO DIS/KURSE*/ AKTYVIOS JUNGTYS	
• Stasys Kątauskas. APIE VIEŠĄSIAS ERDVES IR MENO KOMUNIKATYVUMĄ	12
AKTYVIOS JUNGTYS/ JAUNIMO PUSLAPIAI	
• Škirmantė Černiauskaitė. NAUJOJI KEISTUOLIŲ KARTA	4
PAVELDAS	
• PARODOJE ROMOS ŠV. PETRO BAZILIKOS PENKIŲ ŠIMTMEČIŲ ISTORIJA	
KRONIKA	
• NUO FUTBOLŲ IKI REMBRANDTO	1
• MAIRONIO LIETUVIŲ LITERATŪROS MUZIEJUI 70 • MEILĖS PAŠTAS	
DE PROFUNDIS	
• RETRO BANGOS	2
PARK@S	
• APIE IDENTITETO PAIEŠKAS	3
• Gintautas Mažeikis. ALTERNATYVUS PILIETINIS UGDYMAS - MORALINEI REVOLIUCIJAI	2
• Vigmantas Butkus (su ŠU literatūrologijos I kurso magistrantėmis). TEMA: APIE 2005 METAIS ŠIAULIŲ LEIDYKŲ IŠLEISTĄ GROŽINĘ IR VADINAMĄJĄ GROŽINĘ RAŠTĮJĄ	→
• Tomas Butvilas. DA VINČIO KODO FENOMENAS: TARP MITŲ IR LAISVĖS • Gabrielė Inčiūraitė.	

gyvenimui žalingas struktūras.

Siekiant moralinės revoliucijos, viešojo gyvenimo demokratizavimo ir pilietinės valios stiprinimo, reikėtų kalbėti apie alternatyvų pilietinį ugdymą. Alternatyvus pilietinis ugdymas aiškina politinės viešumos, autonominės galios spręsti, viešosios politikos, pilietinės savivaldos būtinybę ir galimybes, valdančių institucijų kontrolės būdus. Viešoji, arba sričių, politika - socialinė, kultūros, medicinos, švietimo, tarptautinių ryšių - yra kiekvieno piliečio intereso laukas, ir tai kiekvieną pilietį skatina palaikyti tokią viešumos būklę, kuri geriausiai užtikrintų jo viešųjų reikalų sprendimą. Dar daugiau - pilietinis ugdymas privalo kalbėti apie tai, kad valdžia kyla tik iš asmeninio pilietinio apsisprendimo, visos kitos institucijos privalo aptarnauti piliečių viešąją politiką. O iš pilietinio sąjūdžio užurpuoti įgaliojimai, kuriais valdininkai naudojami savo tikslais, turėtų būti iš jų atimti.

Svarbi alternatyvus pilietinio ugdymo dalis yra protesto studijos. Jos išlaisvina piliečių drąsą, padeda įveikti baimės geluonį, moko viešumo ir demokratijos kompetencijų, skatina priimti atsakingus, nors kartais valdančiajam aparatui nepriimtinius sprendimus, ugdo kritikos ir savikritikos gebėjimus. Reikia pripažinti, kad Lietuva, įstojusi į NATO ir ES, anapult neįsitraukė į ES protesto, kovos dėl lygių teisių, dėl viešumo ir atvirumo aplinką. Lietuviai nėra aktyvūs nei pasaulinio antiglobalistų, nei *Green Peace*, nei pacifistinio, nei postkolonializmo sąjūdžių dalyviai. Profesinės sąjungos tik vangiai brandina savo interesus ir įvaizdžius, kaip dėl jų kovoti. Tik dabar pradeda prabusti studentų atstovybės, atsiranda pirmosios *pro-testo* laboratorijos (dėl kino teatro "Lietuva", iniciatoriai - G. ir N. Urbonai), į lietuvių kalbą pradeda versti protesto ideologai (N. Chomsky, G. Debordas, R. Vaneigemas, E. Limonovas, F. Fanonas, H. Newtonas).

Pilietinis ugdymas turi mokyti viešai ir drąsiai atstovauti grupių interesams, gebėti sudaryti sąjungas su kitomis piliečių grupėmis sprendžiant konkrečias problemas. Tuo tikslu pravartu pradėti nuo paprasčiausios propagandos ir reklamos spaudimo ignoravimo, manipuliacinių paliepiamų sabotazo - elementarių ir gana efektyvių pilietinės savignyos priemonių. Tačiau būtina mokytis ir aktyvus pilietinio dalyvavimo formų: viešai atstovauti savo grupės idealams, nebijoti ginti išpažįstamus principus, rengti mitingus, manifestacijas, demonstracijas, mikromanifestacijas (viešus politinius performansus), rašyti ir teikti peticijas, organizuoti rinkimus arba juos boikotuoti, remti streikuojančius, kurti alternatyvias institucijas, vietinius ir tarptautinius pilietinio solidarumo tinklus, dalyvauti tarptautinėse protesto akcijose, griauti autoritarinius "tarsi-pilietinius" centrus, įvairaus plauko mesianistinius štabus, kurie greitai susilieja su naujomis manipuliacijomis.

Alternatyvus pilietinio ugdymo pamokos galėtų prasidėti šūkių, sloganų, skanduočių kūrimu ir aptarimu. Lietuvoje skanduotes profesionaliai kuria kol kas tik krepšinio ir futbolo komandų fanai. Protesto skanduotės, kadangi nėra nuolatinio protesto centrų, dažniausiai būna vulgarios, o meniškų skanduočių pasitaiko labai retai. Viena iš išimčių - ilgos, linksmos Lietuvos moksleivių skanduotės, naudotos nesenos protesto akcijos prieš Švietimo ministerijos veiksmus, dėl kurių turėjo būti perlaikytas valstybinis lietuvių kalbos egzaminas, metu.

Kita pamokų tema - protesto plakatų kūrimas. Reikia pastebėti, kad daugelyje dabartinių Lietuvos demonstracijų naudojami skurdūs, neskoningi plakatai. Priežastis - plakatų meno vaizdingumo stoka. Šiandien menininkai plakato dažniausiai nelaiko kūrybinės raiškos forma, ir dėl to daug praranda pilietinis ugdymas. Plakato menas reikalauja ne tik piešimo įgūdžių, šriftų išmanymo, bet ir koliažo, popkultūros elementų panaudojimo gebėjimų. Plakatas yra susijęs su kitomis vaizdinėmis formomis: graffiti, antspaudais (ant marškinėlių, kepurėlių ir pan.), piešiniais ant kūno ir kt.

Atskiras pilietinio ugdymo ciklas yra mokymasis rengti mikromanifestacijas ir anonimes, žaibiškas protesto akcijas, kurioms nereikia specialių leidimų. Mikromanifestacijos galima vadinti viešuoju menu. Pavyzdžiui, Vilniaus *pro-testo laboratorija*: prie parduoto Lietuvos kino teatro surengta visa aibė performatyvių akcijų. Vienos iš jų, pavadintos "Šuns balsas į dangų neina", metu protestuojantys menininkai ir vilniečiai su savo augintiniais šunimis akustinių efektų dėka tiesiogine prasme kaukė dėl Vilniaus ir visos Lietuvos pareigūnų elgesio, Vilniaus senamiesčio urbanistinės, ekologinės, kultūrinės aplinkos niokojimo, viešųjų erdvių griovimo. Kitos protesto akcijos metu prie Lietuvos kino teatro buvo žaidžiamas "Monopolis": praeiviams buvo žaismingai parduvinėjami Gedimino pilies, uždarytų kino teatrų, kitų svarbiausių kultūrinių objektų maketai. Be to, kiekvienas pirkėjas, priklausomai nuo turimos žaidybinių pinigų sumos ir kūrybingumo, galėjo keisti prekybos, žaidimo taisykles. Taip buvo demonstruojamas Vilniaus miesto valdžios cinizmas, savivarbos neturėjimas ir duoto žodžio nesilaikymas. *Pro-testo laboratorija* surengė aibę viešų debatų, diskusijų, televizijos laidų (daugiausiai per ŠMC), televizijos tiltų su užsienio šalimis, kur buvo viešai ir aštriai diskutuojamos įvairios problemos. Tokių TV ir radijo laidų, straipsnių žiniasklaidai rengimas yra svarbi pilietinio ugdymo dalis. *Pro-testo laboratorijų* patyrimą sėkmingai naudoja ir kitų miestų (Kauno, Klaipėdos) viešųjų erdvių gynėjai.

Protesto mikroakcijos tampa efektingos tada, kai sugeba patraukti visuomenės dėmesį ir būti teigiamai atspindėtos žiniasklaidoje. Šiaip keli asmenys, net ir nešini plakatai, retai kada sudomina platesnę visuomenę. Štai kodėl *Greenpeace* ar kovotojų prieš gyvūnų žudymą aktyvistai kartais pasirenka drastiškas, erotines protesto formas: apsinuoginę jaunuoliai patraukia turistų, praeivių dėmesį. Tačiau pilietinio ugdymo pamokose pravartu mokytis ir meniškėsiu mikromanifestacijų būdų: pasaulyje rengiami juodųjų našių paradai, gyvulių (kiaulių, vištų, avių) eisenos, vyksta butaforinės laidojimo arba prikėlimo apeigos, demonstruojamos iškamšos.

Svarbi protesto forma yra įvairaus peticijos, atsišaukimai, vieši pareiškimai, feljtonai, komiksai, laiškai ir kreipimaisi į tarptautines organizacijas - UNESCO, SNO ar į artimesnes įtakingas institucijas ir pan. Be to, labai svarbu mokytis inicijuoti alternatyvius kompetentingų asmenų projektus, vizijas, viešuosius svarstymus, šešėlinių institucijų kūrimą. Ne paslaptis, jog valdantysis aparatas vengia realaus viešo diskutavimo, kuriame galėtų aktyviai dalyvauti visos suinteresuotos pusės. Tuo tikslu valdančios institucijos organizuoja svarstymus nepalankiomis oponentų sąlygomis: siūlomas nepatogus laikas, nepriimtinas svarstymo formatas, sudaroma išankstinė neigiama opinija. Todėl pravartu rengti alternatyvius svarstymus ar net jų projektus.

Visų šių didesnių ar mažesnių protesto akcijų tikslas yra ne tik pažadinti drąsą būti pilietiškais ir ginti savo interesus viešosios politikos sferoje, bet ir pamažėle kurti alternatyvią tikrovę, laipsniškai išstumiant butaforinius ir represinius viešosios politikos elementus ir taip išvengiant visus naikinančios konfrontacijos.

KITA NEONACIŲ
AUKA GALITE BŪTI
JŪS

54

Skaitytojų vertinimai

29145. **krankt**

2006-07-04 02:04

Labai geras straipsnis.

29284. **delirium**

2006-07-05 16:51

asociatyvios iliustracijos delei - Contemporary Art Terrorism [ru] organizuotos "Monstracijos":
<http://kookoondra.livejournal.com/200995.html> bei maistingu meninku burio REP [ukr]
inicijuojamos butaforines "rinkimu kampanijos" su absurdiskais bukletais, prakalbomis, etc.
[video medziaga].

Parašykite savo nuomonę

Įrašykite skaičių: *Trys šimtai dešimt*Vardas arba parašas: El. pašto adresas: @ Straipsnio vertinimas: